

JEAN MONNET PROJECT EUVADIS

Enhancing Intercultural Dialogue, EU Values and Diversity

BIBΛΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ JEAN MONNET PROJECT EUVADIS του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

1. **Ομαδικά δικαιώματα - Από τη θεωρία στην πραγματικότητα των πολυπολιτισμικών κοινωνιών στο διεθνές και ευρωπαϊκό δικαιοπολιτικό πλαίσιο, Νικόλαος Γαϊτενίδης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2022.**

Ομαδικά δικαιώματα ή δικαιώματα ομάδων είναι δικαιώματα που από τη φύση τους αποδίδονται σε ομάδες ως συλλογικότητες (groups qua group), και όχι στα μέλη των ομάδων μεμονωμένα. Η έρευνα επιχειρεί να εντοπίσει και να κατηγοριοποιήσει τα ομαδικά δικαιώματα που είναι καταχωρημένα στο διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο.

2. **The rights of cultural identity in the case law of the European Court of Human Rights - In search for a fair balance by Dr Nikolaos Gaitenidis**

Στόχος του βιβλίου είναι να διερευνήσει τους δεσμούς μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της πολιτιστικής ταυτότητας στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη, ιδίως στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Διερευνά τα ζητήματα που αφορούν τη σχέση μεταξύ πολιτιστικής ταυτότητας και θεμελιωδών δικαιωμάτων και παρέχει απαντήσεις σε ερωτήματα που προκύπτουν από την πολιτιστική πολυμορφία και τη διαφορετικότητα στις ευρωπαϊκές κοινωνίες μέσω ενός πλαισίου θεμελιωδών δικαιωμάτων. Συζητούνται αρκετές περιπτώσεις στις οποίες επικαλέστηκαν τα ανθρώπινα δικαιώματα για την προστασία πολιτιστικών συμφερόντων μειονοτήτων και ομάδων στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπου έγινε προσπάθεια για δίκαιη ισορροπία μεταξύ διαφορετικότητας και ομοιογένειας. Παρουσιάζονται ορισμένες καταληκτικές παρατηρήσεις, οι οποίες υποδεικνύουν ποιοι τομείς απαιτούν προσοχή

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

προκειμένου να βελτιωθεί περαιτέρω η προώθηση και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε σχέση με την πολιτιστική πολυμορφία.

Το βιβλίο είναι υπό έκδοση από τον εκδοτικό οίκο Springer.

3. Η σημασία των αξιών της ΕΕ, Δέσποινα Αναγνωστοπούλου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2022.

Ο όρος «αξίες της ΕΕ» αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ως τέτοιος στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Αποτελείται από 5 αξίες: αξιοπρέπεια, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, κράτος δικαίου και θεμελιώδη δικαιώματα (συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων). Μια έκτη αξία έχει προστεθεί από το Δικαστήριο της ΕΕ, η «αλληλεγγύη».

Καθεμία από τις παραπάνω αξίες είχε διαφορετική τροχιά, ορισμένες βαφτίστηκαν ως γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ, άλλες εισήχθησαν ως συνταγματικές αρχές της ΕΕ, άλλες κατοχυρώθηκαν στη Συνθήκη (η αρχή της μη διάκρισης, αλληλεγγύη), άλλες αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα κ.λπ. Αυτή η καινοτόμος έρευνα εξετάζει ορισμένες αξίες της ΕΕ για να διερευνήσει το παρελθόν και το περιεχόμενό τους και την πρόσθετη σημασία της αναβάθμισής τους ως αξίες της ΕΕ, εκτός από γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου ή θεμελιώδες δικαίωμα (π.χ. αξιοπρέπεια). Σε σύγκριση με τις εθνικές συνταγματικές αξίες ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ, όπως η Γερμανία και η Γαλλία, θα διερευνηθεί η σημασία και η λειτουργία των αξιών της ΕΕ συνολικά για τη συνταγματοποίηση της δημόσιας νομικής σφαίρας της ΕΕ και του σχεδίου ευρωπαϊκής ιθαγένειας, ενόψει μάλιστα και των κοινωνικών αξιών για μία πλουραλιστική και ανεκτική κοινωνία.

4. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ στο Διεθνές, Ενωσιακό και Εθνικό Επίπεδο.

Σειρά ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΈΔΡΑΣ UNESCO ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, τόμος 9. Επιμέλεια Δέσποινα Αναγνωστοπούλου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2022.

Ο τόμος αποτελείται από 5 μέρη. Στο πρώτο μέρος, παρουσιάζονται οι προκλήσεις από τον έλεγχο των συνόρων από τις εθνικές αρχές σε συνεργασία με την FRONTEX και τον Κώδικα Συνόρων Σένγκεν, ενώ αναλύονται οι σημαντικές έννοιες που αφορούν τους μετανάστες και τους ανιθαγενείς καθώς και τα δικαιώματά τους.

Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται οι προκλήσεις για την πολιτική ασύλου της ΕΕ, όπως εφαρμόζεται στην Ελλάδα. Η ελληνική πραγματικότητα αποκαλύπτεται με τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της Ελλάδας και το έργο της Υπηρεσίας Ασύλου αλλά και με την κριτική για “ακαδημαϊκές ασκήσεις επί χάρτου” όσον αφορά τον τομέα αυτό.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Στο τρίτο μέρος, εξετάζεται η νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ (ΔΕΕ) και οι αρχές τις οποίες εφαρμόζει. Πρόκειται για την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και την αρχή της αλληλεγγύης, όπως έχουν διατυπωθεί σε διάφορες αποφάσεις του ΔΕΕ, ιδίως σε σχέση με τον Κανονισμό του Δουβλίνου III (Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013) ενώ αναφορά γίνεται στις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την τροποποίηση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.

Στο τέταρτο μέρος, αναλύεται το καθεστώς προσωρινής προστασίας (Οδηγία 2001/55/ΕΚ) όπως εφαρμόστηκε μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία, εξετάζονται οι λόγοι που δεν είχε εφαρμοστεί προηγουμένως, και κατατίθενται προτάσεις για βελτίωση του εν λόγω καθεστώτος.

Στο πέμπτο μέρος, δίνεται έμφαση στις προσπάθειες που γίνονται για την ένταξη των προσφύγων από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, μία νέα σοβαρή πρόκληση για την ελληνική πραγματικότητα, καθώς και στον ρόλο της Ελληνικής Αστυνομίας για την καταπολέμηση του ρατσισμού που έχει επιπτώσεις στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες.

5. “EU Values, Diversity and Intercultural Dialogue – Enhancing the Debate in Theory and in Context”, edited by Despoina Anagnostopoulou

Ο παρών τόμος αναλύει την ακαδημαϊκή συζήτηση σχετικά με τις θεωρητικές προκλήσεις που θέτουν οι αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αξιοπρέπεια, Ελευθερία, Ισότητα, Δημοκρατία, Κράτος Δικαίου, Προστασία Θεμελιωδών και Μειονοτικών Δικαιωμάτων, και Αλληλεγγύη σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία), καθώς και σχετικά με την εφαρμογή αυτών των αξιών σε διάφορους τομείς πολιτικής, όπως η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας της ΕΕ (ΚΕΠΠΑ), η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασύλου και Μετανάστευσης και οι πολιτικές της ΕΕ σχετικά με τους αλγόριθμους και την Τεχνητή Νοημοσύνη.

Το βιβλίο εξετάζει, επίσης, την προστασία και την προώθηση της διαφορετικότητας στην Ευρώπη και τον ρόλο του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου, καθώς και ορισμένες κοινωνικές και πολιτικές προκλήσεις στην Ευρώπη, όπως η ρητορική μίσους και ο λαϊκισμός.

Επιπλέον, το βιβλίο διερευνά τον βαθμό στον οποίο αυτές οι αξίες της Ένωσης συμβάλλουν ουσιαστικά στην κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα και κατά πόσον ο διαπολιτισμικός διάλογος σε μια πλουραλιστική κοινωνία μπορεί να επιτύχει τον μετασχηματισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια κοινότητα κοινών αξιών.

Ο εν λόγω διεπιστημονικός τόμος περιλαμβάνει σε βάθος καινοτόμες αναλύσεις από διακεκριμένους μελετητές, καθώς και από αξιωματούχους της ΕΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης (από το 1949 το τελευταίο υπερασπίζεται τις αξίες του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας) και αναδεικνύει τον ρόλο των ευρωπαϊκών

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

αξιών στο πλαίσιο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης της ΕΕ και στην ενίσχυση της αξιοπιστίας της ΕΕ ως διεθνούς παράγοντα.

Ο τόμος έχει γίνει δεκτός για δημοσίευση από τον Εκδοτικό Οίκο Springer στη σειρά “European Union and its Neighbours in a Globalized World” (89247272).

6. Fundamental Rights and Intercultural Dialogue: Valuing Europe’s Diversity” edited by Despoina Anagnostopoulou

Ο εν λόγω διεπιστημονικός τόμος σκιαγραφεί την κατάσταση στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων των μειονοτήτων, του διαπολιτισμικού διαλόγου και της διαχείρισης της διαφορετικότητας. Τα κύρια θέματα που συζητήθηκαν είναι παραδοσιακές και σύγχρονες πρακτικές και έννοιες που σχετίζονται με τη διαπολιτισμικότητα και τη διαφορετικότητα (όπως η διαπολιτισμική διαμεσολάβηση, ο θρησκευτικός και μη ομολογιακός διάλογος, ο πολιτιστικός καπιταλισμός, ο πολιτισμικός πλουραλισμός κ.λπ.).

Στόχος του βιβλίου είναι να εξετάσει τις τρέχουσες προκλήσεις του συμβιβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων με την αυξημένη ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Το βιβλίο αξιολογεί τη σχέση μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της διαφορετικότητας και τη συμφιλίωσή τους στην ευρωπαϊκή συνταγματική τάξη και εξετάζει το επόμενο στάδιο του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ευρώπη, ιδιαίτερα μέσα από το πρίσμα του τρέχοντος ασταθούς και διφορούμενου διεθνούς κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος.

Ο τόμος πρόκειται να εκδοθεί από την Springer Publishers στη σειρά βιβλίων «Diversity and Inclusion Research» (89241963).

7. "European Identities, Inclusion and Equality” edited by Despoina Anagnostopoulou

Ο τόμος παρουσιάζει μια διεπιστημονική και διατομεακή προσέγγιση σχετικά με τις πρόσφατες τάσεις που σχετίζονται με τον πυλώνα των κοινωνικών δικαιωμάτων της ΕΕ, τον κοινωνικό αποκλεισμό, τη φτώχεια, την ισότητα και τα κοινωνικά δικαιώματα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πεδίων αρμοδιότητάς της, ειδικά μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση στην Ευρωζώνη.

Σκοπός αυτού του τόμου είναι να απαντήσει στο ερώτημα εάν η ΕΕ με τα νομικά εργαλεία και τις πολιτικές της μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις διακρίσεις και τον κοινωνικό αποκλεισμό με παραδείγματα κυρίως από την Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία, και τον τρόπο που η εν λόγω συνολική διαδικασία θα βοηθήσει στην ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ταυτότητας.

Ο τόμος έχει γίνει δεκτός για να εκδοθεί από τον εκδοτικό οίκο Springer, στη σειρά “Diversity and Inclusion Research” (89241979).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission’s support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

8. "Challenges and Opportunities in the Western Balkans and its path to EU integration"

Editor: Fotini Bellou

9. "EU security: From Strategic Compass to Deterrence Strategic, operational and institutional perspectives", Editor: Fotini Bellou

Τα παραπάνω βιβλία θα εκδοθούν στο πλαίσιο της έρευνας και των συνεδρίων που διεξήχθησαν από το Παρατηρητήριο Ασφάλειας της ΕΕ, βλ. πληροφόρηση στην ιστοσελίδα του Παρατηρητηρίου <https://jmpeuvadis.uom.gr/research-b/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.